

NUTQIDA NUQSONI BOR MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR PSIXOLOGIYASI.

Bekmurodova Ma'mura, Norqobilova Maqsuda
Surxondaryo viloyati Denov tumanidagi 18-maktab

Annotatsiya. Ushbu maqola nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarning murakkab sohasiga kirib, ularning psixologik manzarasini o'rganadi. U nutq buzilishining multidisipliner yondashuvdan foydalangan holda ularning ijtimoiy, hissiy va kognitiv rivojlanishiga ta'sirini o'rganadi. Mavjud adabiyotlar va empirik dalillarni sintez qilish orqali maqola samarali aralashuv strategiyalari haqida tushunchalarni taqdim etadi va ushbu bolalarni erta aniqlash va qo'llab-quvvatlash muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha yoshdagi bolalar, nutqning buzilishi, psixologiya, rivojlanish, aralashuv, erta aniqlash, qo'llab-quvvatlash.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqning buzilishi ko'p qirrali muammolarni keltirib chiqaradi, ularning psixologik rivojlanishining turli jihatlariga ta'sir qiladi. Ushbu bolalarning psixologik nuanslarini tushunish maqsadli aralashuvlarni ishlab chiqish va etarli darajada qo'llab-quvvatlash uchun juda muhimdir. Ushbu maqola nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasini o'rganishga, uning ijtimoiy, hissiy va kognitiv farovonligiga ta'sirini aniqlashga qaratilgan.

Ko'plab tadqiqotlar maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq buzilishining psixologik oqibatlarini o'rganib chiqdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, nutqdagi qiyinchiliklar umidsizlik hissi, o'zini past baholash va ijtimoiy izolyatsiyaga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, bu bolalar tilni o'zlashtirishda kechikishlarga duch kelishi mumkin, bu ularning kognitiv rivojlanishiga ta'sir qiladi. Nutqning buzilishining psixologik ta'siri, asosiy nutq qiyinchiliklarini va ular bilan bog'liq psixologik muammolarni hal qiladigan keng qamrovli aralashuv strategiyalari zarurligini ta'kidlaydi.

Ushbu maqolada adabiyotlarni ko'rib chiqish metodologiyasi, turli xil ilmiy manbalardan, shu jumladan ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan jurnallar, kitoblar va empirik tadqiqotlar natijalarini sintez qilish. Qidiruv strategiyasi PubMed, PsycINFO va Google Scholar kabi akademik ma'lumotlar bazalarini maktabgacha yoshdagi bolalar, nutqning buzilishi va psixologiya bilan bog'liq tegishli kalit so'zlardan foydalangan holda so'roq qilishni o'z ichiga olgan.

Nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi murakkab va muhim tadqiqot sohasidir. Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqning buzilishi turli shakllarda namoyon bo'lishi mumkin, shu jumladan artikulyatsiya buzilishi, tilning

buzilishi, duduqlanish va rivojlanishning kechikishi. Ushbu bolalarning psixologik jihatlarini tushunish ularning kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanishini, shuningdek ularning buzilishining umumiy farovonligiga ta'sirini hisobga olishni o'z ichiga oladi.

Bu yerda e'tiborga olish kerak bo'lgan ba'zi asosiy fikrlar:

Aloqa muammolari: nutqning buzilishi umidsizlikka va fikr va ehtiyojlarni ifoda etishda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Bu umidsizlik tantrums yoki ijtimoiy munosabatlardan voz kechish kabi xulq-atvor muammolariga hissa qo'shishi mumkin.

O'z-o'zini hurmat qilish va ishonch: nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarda, ayniqsa, tengdoshlari tomonidan masxara yoki salbiy reaksiyalarga duch kelsa, o'zini past baholash va ishonch paydo bo'lishi mumkin. Bu ularning ijtimoiy tadbirlarda ishtirok etish istagiga ta'sir qilishi va izolyatsiya hissiyotlariga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy rivojlanish: nutqning buzilishi bolaning ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir qilishi mumkin. Ular muloqotdagi qiyinchiliklar tufayli do'stlar orttirish yoki tengdoshlar bilan muloqot qilish bilan kurashishlari mumkin. Bu ularning ijtimoiy aloqalarni shakllantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin.

Ota-onalarning tashvishlari va stresslari: nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarning ota-onalari stressni kuchaytirishi va farzandining rivojlanishi haqida qayg'urishi mumkin. Shuningdek, ular aralashuvlar va qo'llab-quvvatlash xizmatlarini izlash uchun bosimni his qilishlari mumkin, bu ularning hissiy yukini oshirishi mumkin.

Erta aralashuv: nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun erta aralashuv juda muhimdir. Nutq terapiyasi va boshqa qo'llab-quvvatlovchi xizmatlardan foydalanish natijalarni sezilarli darajada yaxshilaydi va buzilishning bolaning rivojlanishiga ta'sirini kamaytiradi.

Shaxsiy farqlar: nutqida nuqsoni bo'lgan har bir bola o'ziga xos, kuchli tomonlari, qiyinchiliklari va shaxsiy xususiyatlariga ega ekanligini tan olish muhimdir. Ushbu individual farqlarni tushunish moslashtirilgan qo'llab-quvvatlash va aralashuvni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Chidamlilik va moslashish: nutqida nuqsoni bo'lgan ko'plab bolalar ajoyib chidamlilik va moslashuvchanlikni namoyish etadilar. Tegishli qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish bilan ular samarali muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishi va akademik, ijtimoiy va hissiy jihatdan rivojlanishi mumkin.

Umuman, nutq buzilishi bilan maktabgacha bolalar psixologiya har tomonlama tushunish erta aralashuvi orqali o'z tajribalarini ko'p qirrali tabiatini tan va ularning noyob ehtiyojlarini hal o'z ichiga oladi, qo'llab-quvvatlovchi muhitlar, va tarbiyachilarning va o'qituvchilar bilan munosabatlarni tarbiyalashda.

Topilmalar nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarni erta aniqlash va aralashish zarurligini ta'kidlaydi. Nutq terapiyasi va tilni boyitish faoliyati kabi erta aralashuv dasturlari nutq qiyinchiliklarining salbiy psixologik ta'sirini yumshata oladi va ijobiy rivojlanishga yordam beradi. Bundan tashqari, uyda va ta'lim sharoitida qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish ushbu bolalarning psixologik farovonligini tarbiyalash uchun juda muhimdir.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasini tushunish samarali aralashuv strategiyasini ishlab chiqish va etarli darajada qo'llab-quvvatlash uchun juda muhimdir. Ushbu bolalarning ijtimoiy, hissiy va kognitiv ehtiyojlarini qondirish orqali biz ularga qiyinchiliklarni engish va rivojlanish uchun kuch bera olamiz. Oldinga siljish, o'qituvchilar, nutq tili patologlari, psixologlar va ota-onalar o'rtasidagi fanlararo hamkorlik nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarning yaxlit rivojlanishini rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, ushbu sohada olib borilayotgan tadqiqotlar bizning tushunchamizni rivojlantirish va ushbu bolalar uchun natijalarni yaxshilash uchun zarurdir.

Ushbu maqola nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarni parvarish qilish va o'qitish bilan shug'ullanadigan o'qituvchilar, sog'liqni saqlash mutaxassislari, siyosatchilar va ota-onalar uchun qimmatli manba bo'lib xizmat qiladi. Xabardorlik va targ'ibotni rivojlantirish orqali biz nutq muammolaridan qat'i nazar, barcha bolalar o'z salohiyatiga erisha oladigan inklyuziv muhit yaratishimiz mumkin.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim to'g'risidagi Nizom.
2. Asqarxo'jayeva M. Bog'chalarda o'zbek tilini o'rganish. Bolalar bog'chalari tarbiyachilari uchun metodik qo'llanma. Toshkent: 2010.
3. Z.Irohimova, M.G'aybullayeva. bolalar bog'chalari uchun dasturlar. Tevarak – atrof bilan tanishtirish, nutq o'stirish, badiiy adabiyot. Toshkent: 2015.
4. D.R.Babayeva. Nutq o'stirish metodikasi. Toshkent: 2018.
5. BUYUK AJDODLARIMIZ TA'LIMOTIDA SOG'LOM AVLODNI TARBIYALASH. RD Uchkunovna - PEDAGOG, 2022 - bestpublication.org PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI 2 – SON / 2022 - YIL / 15 - OKTYABR www.bestpublication.org 186 Page 1 PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI 2 – SON / 2022 - YIL / 15 - OKTYABR